

Mondelinge vraag over gemeentelijke initiatieven ter compensatie van laaggeletterde volwassenen en ter remediëring van hun opleidingsnoden

Op 10 december werden de resultaten bekendgemaakt van de tweede cyclus van het PIAAC-onderzoek. PIAAC (*Programme for the International Assessment of Adult Competencies*) is een grootschalig internationaal onderzoek dat de vaardigheden van volwassenen op beroepsactieve leeftijd test. De focus ligt op vaardigheden die essentieel zijn voor een volwaardige deelname aan de hedendaagse maatschappij, nl. geletterdheid, gecijferdheid en probleemoplossende vaardigheden, dit zowel op (analoog) tekstueel vlak als op digitaal vlak. De eerste cyclus van PIAAC werd afgenomen in 2011-2012. Toen bleek dat ca. 1 op de 7 deelnemers uit de Vlaamse steekproef laaggeletterd was en dat net geen 1 op de 5 moeite had met probleemoplossend denken in een technologierijke en/of digitale omgeving.

Uit de huidige tweede afname (afnamejaar 2022-2023) blijkt dat we het met Vlaanderen tien jaar na dat eerste onderzoek niet zo slecht doen. Zo is het aantal hoogpresteerders gestegen: voor geletterdheid van 13% tien jaar eerder naar 19%, en voor gecijferdheid van 18% naar 23%. Het aantal laagpresteerders is gestegen met één procentpunt; d.i. voor geletterdheid van 15% naar 16%, en voor gecijferdheid van 14% naar 15%. Ook inzake adaptief probleemoplossen zien we dat opnieuw 21% daar het basisniveau niet haalt (al is de gemeten competentie daar ietwat anders dan in 2012).

Het globale niveau van werknemers in Vlaanderen blijft relatief goed en stabiel. Dat neemt echter niet weg dat het aandeel laaggeletterden in die 10 jaar niet is afgenomen. Met nu 1 op 6 laaggeletterden - wat op Vlaams niveau in absolute cijfers maar liefst ca. 750.000 personen betekent(!) - hebben we nog altijd heel wat werk voor de boeg om zoveel als cognitief mogelijk deze groep adequaat bij en om te scholen opdat ze hun eigen professionele situatie maar ook levensloopbaan kunnen verbeteren, maar ook opdat onze economie en welvaart weerbaarder zou worden in tijden waarin technologie en innovatie niet stil staat, maar met rasse schreden evolueert.

Een groot deel van deze groep wordt gevormd door personen die van thuis uit anderstalig zijn. Vlaanderen is in PIAAC het land waarin het verschil in prestaties tussen volwassenen met en zonder een migratieachtergrond het grootste is van alle deelnemende OESO-landen. Maar bij de groep laaggeletterden zitten ook heel wat personen van autochtone afkomst, zeker als het gaat over geletterdheid in digitale context, die vaak ook onder de radar blijven. Ook is er een duidelijke link met sociaaleconomische kansarmoede.

Nu, gezien de sociale stratigrafie van onze gemeente gemiddeld heel wat kansrijker is dan die van andere gemeenten waar de armoede en het aandeel van thuis uit anderstaligen hoger liggen, zullen in Wevelgem zeker geen 1 op 6 inwoners op beroepsactieve leeftijd laaggeletterd zijn en zal dat aandeel normaliter heel wat lager liggen. Doch dat betekent niet dat zulke personen er natuurlijk niet zijn in onze gemeente en dat ze ook moeten kunnen participeren aan onze gemeenschap en gemeentelijke instellingen en initiatieven. Hieruit volgt dat we als lokaal bestuur ook aandacht moeten hebben voor deze doelgroep en hun problematiek. Immers ook op lokaal niveau kan men - flankerend aan initiatieven op Vlaams niveau – voor een stuk tegemoetkomen aan hun noden, zowel met compenserende maatregelen als met remediërende maatregelen.

Daarom had ik graag antwoord op deze vragen:

1) Een eerste belangrijke compenserende maatregel zit in de communicatie van de gemeente en al haar diensten, zowel in tekstuele en digitale publicaties als in mondelinge conversaties. Deze gebeurt best in een heldere, eenvoudige, begrijpelijke taal. Dat betekent zeker niet dat je pidgin-Nederlands moet gaan hanteren, of in de omgang met van thuis uit anderstaligen naar het Frans of Engels moet overschakelen.

Maar dat betekent wel dat we er best op letten dat hetgeen de gemeente publiceert ook begrijpelijk is voor bv. iemand die het Nederlands slechts machtig is op ERK-niveau B1 (hetgeen voor alle inburgeraars binnenkort het verplichte minimumniveau wordt volgens het Vlaams Regeerakkoord) zodat deze de kern van de zaak vat. Ook in die mondelinge communicatie moeten dus personeelsleden van de gemeente kunnen overschakelen naar dat niveau.

Op welke manier wordt hier op dit moment aandacht aan besteed binnen onze gemeentelijke administratie en bij onze diensten? Op welke manieren wordt het gemeentepersoneel hieromtrent gesensibiliseerd?

2) Een ander obstakel waar laaggeletterden op niveau van een lokaal bestuur op botsen is de beschikbaarheid en toegankelijkheid van de gemeentelijke diensten. Laaggeletterde personen hebben vaak baat bij fysieke consultaties, gezien geschreven communicatie voor hen vaak moeilijker ligt. Ook hebben ze baat bij diensten die op bepaalde momenten vrij consulteerbaar zijn en waar dus geen afspraak moet voor gemaakt worden. Een afspraak maken moet immers vaak via een online tool en dat vormt voor velen in deze doelgroep een drempel.

Sedert de coronacrisis hebben we gezien dat heel wat van onze gemeentediensten die fysieke en vrij consulteerbare dienstverlening hebben afgebouwd. Voor quasi alles moet je tegenwoordig op voorhand een afspraak maken, ook voor vrij eenvoudige handelingen bij het Gemeenteloket. Overweegt de nieuwe bestuursploeg om deze legislatuur bepaalde diensten op bepaalde dagen terug vrij consulteerbaar (dus zonder afspraak) te maken? Indien niet, waarom niet?

3) Ondanks dat de hoofdmoot van de remediërende maatregelen van het Vlaams niveau zal moeten komen, kan een gemeente ook deel van zijn van de remedie. Dat wil niet zeggen dat de gemeente zelf per se taallessen of ICT-cursussen moet gaan organiseren, daar zijn immers al heel wat andere instellingen voor. Maar een gemeente kan wel een verschil maken door bv. structurele informatieverstrekking over waar laaggeletterden terechtkunnen met hun opleidingsnood. Een gemeente kan hier ook een rol spelen door de toeleiding van laaggeletterden en andere mensen met opleidingsnood naar cursussen van CVO's, CBE's, opleidingen van de VDAB,... Zeker bij diensten waar men gemiddeld vaak in contact komt met personen in deze doelgroep (Sociaal Huis, OCMW-werking, etc.) is dit een enorme opportuniteit. Het is ook een rol die in de toekomst nog belangrijker zal worden, gezien de voornemens uit het Vlaams Regeerakkoord richting lokale besturen inzake activering en toeleiding naar werk.

Op welke manier wordt hier op dit moment al werk van gemaakt bij onze gemeentediensten? Zal dit bestuur deze legislatuur deze pijler versterken?

In hoeverre zijn de personeelsleden van de meest relevante diensten ter zake voldoende op de hoogte van het opleidingsaanbod inzake geletterdheidscompetenties? Worden zij hier bv. in bijschoold?

4) Welke eventuele andere maatregelen neemt onze gemeente om binnen haar bevoegdheden tegemoet te komen aan de noden van laaggeletterde volwassenen?